

A Magyarországi Református Egyház XII. Zsinata mandátumának lejártával számba vette az eltelt hat év eseményeit, eredményeit. E számvetés részeként készült az alábbi egyházzenei beszámoló, mely az időkeretet kibővítve egy teljes évtized eseményeit és eredményeit összesíti.

A magyarországi református egyházzene legfontosabb eseményei 1998–2008 között

1998 — *Ötvenéves a református énekeskönyv*

A korábbi évek állásfoglalásait és különböző megnyilatkozásait követően ebben az évben kezdődött el a tisztázódás az egyetemes és a hivatalosan használt énekeskönyv viszonyát illetően — hol és milyen módon tanácsos használni azokat? A ReZeM és a MRETZS Himnológiai Bizottsága közös állásfoglalása „ajánlja és támogatja az [1996-os egyetemes] énekeskönyv használatba vételét azon egyháztestekben, amelyekben ez előrelépést jelent korábbi éneklési gyakorlatukhoz képest.”⁸

A Szekció és a ReZeM ajánlása alapján a Bizottság az 1948-as énekeskönyv megjelenésének 50. évfordulóján új, teljes kottás kiadás javaslatát terjesztette elő, melyet a Zsinat november 25-i ülésén határozatban el is rendelt, egyúttal megbízta Bizottságot a revízió további munkájával. (Zs-70/1998.) A kiadás sajnos — nagyrészt a hozzárendelt pénzalapok hiányában — nem valósult meg, de a Bizottság és a Szekció folytatta az énekeskönyvi megújítás munkáit.

1999 — *Országos koordináció és európai kapcsolatok*

Ez év áprilisában került először elő az egyházzenei élet országos koordinációjának kérdése, amikor a Zsinat Elnöksége a Bizottság és több egyházzenesz részvételével ennek szükségességéről és megoldási lehetőségeiről tanácskozott. A kérdés a Zsinati Tanács, majd a Zsinat elé került, de továbblépés ekkor nem született.

Bódiss Tamás személyén keresztül ugyanebben az évben vette föl ténylegesen a kapcsolatot a Szekció és a ReZeM a ma mintegy 50 szervezetet tömörítő *Európai Protestáns Egyházzenei Konferenciával*.⁹

2000 — *A zenei nevelés és a hangszervédelem kérdései*

A ReZeM szervezésében márciusban Debrecenben konferencia volt az egyházi közoktatási intézményekben folyó ének-zenei munkáról. A konferencia anyaga a *Magyar Református Nevelés* augusztusi számát szinte teljes egészében kitöltötte.

⁸ Az állásfoglalás megjelent: *Magyar Egyházzene* V (1997/1998) 448.

⁹ European Conference for Protestant Church Music, www.ecpcm.eu

Az előző évben Kecskeméten, ez évben Fóton zajlott az RPI együttműködésével egyházzenei továbbképző tanfolyam ének-zene tanárok részére.

Az *orgona mint európai kultúrkincs* címmel a horvátországi Varasdon zajlott az I. Orgonás Műemlékvédelmi Konferencia. A Szekció ehhez kapcsolódva szeptember 1-én nyilatkozatot fogadott el a református egyházi tulajdonban lévő orgonák védelméről, valamint tájékoztatta a Zsinat Elnökségét az európai műemlékvédelmi listára fölvetett hangszerreinkről. Azóta két orgona (Váchartyán, Ócsa) restaurálása befejeződött, másik két munka (Sárospatak, Debrecen-Kis-templom) elkezdődött.

A franciaországi Nîmes-ben Bódiss Tamás és Hamar László vett részt nemzetközi konferencián.

2001 — Kántortalálkozók szerte az országban

A Bizottság és a Szekció ülésein tovább zajlott az énekeskönyv dallamanyagának vizsgálata (főként Bódiss Tamás és Szénási Jánosné kutatásainak megvitatása), az év során több fórumon újra előkerült az országos koordináció és az ún. minősített kántori helyek kérdése, melyek összességükben hatékonyabban működő egyházzenei szerkezetet eredményeznének.

A ReZeM megalapításának 10. évében kántortalálkozók zajlottak az egész országban (Sárbogárd, Szentendre, Pécs, Fülöpszállás, Kecskemét, Nagykőrös, Debrecen, Miskolc) valamint Erdélyben (Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely), Bódiss Tamás és Hoppál Péter Strasbourgan képviselte szervezeteinket.

A Zsinat Zs-160/2001 számú határozata szerint az Elnökség megteremtette az országos egyházzenei előadó munkakörét, és a feladattal Bódiss Tamást bízta meg.

2002 — Csomasz Tóth Kálmán születésének centenáriuma

Elkezdődött a kántorképesítés és -képzés szabályzatának megalkotása. A Szekció augusztusi ülése is foglalkozott a kántorképzés szervezési és tantervi kérdéseivel, valamint az általános gyülekezeti kántori munka meghatározásával, munkájának mérhetőségével, valamint az éppen munkában lévő kiadványok esedékes kérdéseivel.

Szeptemberben Dávid István Tallinban vett részt nemzetközi konferencián. Október 31. és november 2. között Pápán került sor az *I. Országos Egyházzenei Konferenciára*, melynek aktualitását Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulója adta. A konferencia fő előadója Hans-Jürg Stefan, a német-svájci református énekeskönyv egyik fő munkatársa volt.

Megjelent a genfi zsoltárok négyszólamú kiadása *Goudimel: Zsoltárok 1565* címmel, valamint a *Református Korálkönyv* újrainyomása.

2003 — *Határozat a zsoltárok éneklése ügyében*

A Bizottság és a Szekció részt vett a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal kezdeményezésére a történeti orgonák megmentésére összehívott konzultációban, Bódiss Tamás Strasbourgban képviselte szervezetünket.

A Szekció nyári ülésén a kántorképzés és az országos egyházzenei szerkezet továbbgondolásán kívül fontolóra vette a református tulajdonban lévő műemléki védettségű orgonák országos listájának elkészítését, valamint javaslatot fogalmazott meg a zsoltárdallamok helyes éneklésével és az iskola egyházi ének tanításával kapcsolatban.

A Bizottság támogatásával a Zsinat elé került kérdésben a 2003. november 27-én tartott ülés határozatban mondta ki, hogy szakmai indokok és a gyakorlat egybehangzóan indokolja a zsoltárdallamok diézises (egyes sorzárlatokban félhangos) éneklésének elfogadását.

Az év során épp az előbbi javaslat alátámasztásaként megjelent a genfi zsoltárok eredeti szövege és dallama *Psalterium Ungaricum* címen, valamint Csomasz Tóth Kálmán összes tanulmánya *Hagyomány és haladás* címmel és az RPI kiadásában egy óvodásgyermek-énekeskönyv *Jézust áldja énekünk* címmel.

2004 — *Egyházzenei konferencia Pécsen*

Ebben az évben a korábban megkezdett munkák minden téren tovább folytatódtak. Dávid István a *Gesellschaft der Orgelfreunde* magyarországi programján, Bódiss Tamás és Pap Ferenc Utrechtben nemzetközi konferencián képviselték a magyar református színeket. Ősszel új egyházzenei munkatárs kapcsolódott be a munkába Temesvári Mónika személyében.

Az év egyik összefoglaló eseménye a Pécsen november első napjaiban rendezett *II. Országos Református Egyházzenei Konferencia* volt, melynek programjában a különböző témájú előadások mellett kórustalálkozó, karvezetői és kántorkurzus éppúgy helyet kapott, mint a Pécsi Orgonagyár meglátogatása.

2005 — *Negyvenéves a tanfolyami kántorképzés*

Tavasszal a Bizottság és a Szekció közösen tárgyalta meg a zsinati bizottsági rendszer átalakításának kérdését és egyhangúlag az eddigi működés megtartása, valamint a „szakmaiságot erősítő struktúra-átstruktúrázás” mellett állt ki.

Az év fő eseménye a júniusban Debrecenben rendezett kántorképzős-találkozó volt. Az évfordulóra a négy évtized eredményeit, eseményeit összefoglaló füzet is elkészült, mely a kántorképesítő vizsgát tettek neveit is tartalmazza. A kántorképző tanfolyamok munkájáról a Zsinat is megemlékezett az őszi ülésen.

Aktív részt vállaltunk a debreceni *Csillagpont* találkozó szervezésének és lebonyolításának munkájában.

Augusztusban Gárdonyi Zsolt tartott kántoroknak orgonakurzust Nagykörsön, szeptemberben Strasbourgban Pap Ferenc képviselte egyházunkat.

Ősszel az RPI-vel szorosan együttműködve elkezdődött az *Egyházi ének* tantárgy kidolgozásának munkája. Több tanácskozás zajlott az énekügyi előadók, énektanárok és hitoktatók részvételével.

2006 — *Egyházzenei konferencia Nagyváradon az énekeskönyvről*

Tavasszal a hiányzó munkatársi helyre új személy került Kissné Mogyorósi Pálma személyében.

Két fontos alapidokumentum készült el az év első felében: *Irányelvek a kántorok alkalmazásához és munkakörük meghatározásához*, valamint *A gyülekezeti énekkar feladata és szerepe az egyházközségek életében*, melyeket a június 24-én a *Református Zenei Fesztivál* keretében Budapesten rendezett *Országos Kántortalálkozó*, valamint augusztus 24-én a *Szekció* megtárgyalta.

Az augusztusi nagyváradai egyházzenei konferencia a gyülekezeti éneklés történetét és az énekeskönyvek anyagát Kárpát-medencei távlatokban tekintette át. A konferencia zárónyilatkozata¹⁰ üdvözli az egyetemes énekeskönyv erdélyi használatbavételét és további tennivalókat fogalmaz meg az éneklés fejlesztése érdekében.

A Református Pedagógiai Intézet munkáját segítő elkészült az *Egyházi ének* tantárgy kerettanterve. Ennek megismertetése márciusban Debrecenben többnapos konferencián zajlott. Kidolgoztuk a tantárgy bevezetését segítő akkreditált továbbképzési tanfolyam tematikáját.

A Kálvin kiadónál megjelent *Az Úrnak zengjen az ének* című új ifjúsági énekeskönyv.

A Szekció és a Bizottság pályázat meghirdetésével emlékezett Gárdonyi Zoltán születésének centenáriumára.

Szeptemberben négyfős küldöttség utazott Csehországba egyházzenei konferenciára.

2007 — *Négyszáz éves a „Magyar Zsoltár”*

Az év elején újabb zenei kiadvány jelent meg a Kálvin Kiadónál: az *Alternatív koráliskola*.

A Szekció március 28-án megtárgyalta és kisebb módosításokkal elfogadta a kántorok alkalmazásához és munkakörük meghatározásához összeállított *Irányelveket* és azt a megalkotandó kántortörvény alapjaként a Zsinati Jogi Bizottsága elé terjesztette.

Tovább folytatódtak az *Egyházi ének* tárgy bevezetésének előkészületei. Befejeződött az első továbbképző tanfolyam, októberben konferencia zajlott Kecskeméten.

¹⁰ <http://www.egyhazzene.reformatus.hu/files/zaronyilatkozat.doc>

Első ízben szerveztünk országos értekezletet a kántorképzős tanfolyamok tanárai és vezetői részére, melyen a képzés esedékes szervezési és tantervi kérdéseit vitattuk meg.

Május-június fordulóján az NKA pályázatának támogatásával David Titterington, a londoni Royal Academy of Music orgonatanára érkezett meghívásra hozzánk és fiatal orgonisták részére 3 napos kurzust tartott a nagykőrösi református templom orgonáján.

Júniusban a Református Zenei Fesztivál keretében második alkalommal rendeztünk énekes délutánt és kántortalálkozót.

Ismét részt vettünk a Csillagpont találkozó zenei részének szervezésében és előkészítésében.

Többéves gondolkodás, előkészítést követően megújult a *Tahi Egyházzenei Hét*. Az éppen fél évszázada megszakítás nélkül zajló zenei tábor szakmai vezetését országos jelentőségét megőrzendő és erősítendő felkérésünkre Hargita Péter karnagy, a KRE-TFK tanára vállalta el.

Közreműködésünkkel több ünnepi esemény (Református énekek a MÜPA-ban, Doktorok Kollégiuma plenáris ülése, Protestáns Kulturális Est) emlékezett meg a *Psalterium Ungaricum* megjelenésének 400. évfordulójáról.

Szeptemberben Pap Ferenc és Bódiss Tamás utazott Strasbourgba.

2008 — A számvetés éve

A Generális Konvent Liturgikai Bizottságának munkájában az istentiszteleti megújulás munkáit tanácsadóként és az egyházzenei-éneklelési-liturgiai alapelvek írásbeli összefoglalásával segítettük, mely a *Confessio* 2008/2. számában jelent meg.

Második alkalommal szerveztünk országos értekezletet —ezúttal Debrecenben— a kántorképzőn oktató tanárok és tanfolyami vezetők részére.

Dávid István szervezésében április elején *Az éneklőszék* címmel a Magyar Egyházzenei Társasággal együtt egyházzenei konferenciára került sor Marosvásárhelyt a Vártemplomban.

A Református Zenei Fesztivál keretében ismét országos kántortalálkozó volt Budapesten, a kecskeméti konferencián pedig többek közt a határon túli egyházzenei előadók számoltak be munkájukról és tapasztalataikról.

A Tahi Egyházzenei Hét megújulásának egyik jele a résztvevők létszámának csaknem kétszeresére emelkedése volt.

Az év során számos gyakorlati célú kotta kiadásának terve került elő, melyek jelenleg előkészítés alatt vannak. Ezek között legjelentősebb az új korálkönyv szerkesztése.

A nyár elején a Kálvin Kiadónál újabb könyv jelent meg: *Karasszon Dezső: Bevezetés a magyar református egyházzene világába*, mely a továbbiakban tankönyvként és az istentiszteleti élet megújításában is fontos szerepet tölthet be.

Ősszel ismét munkatárs-csere történt Gulyásné Erdőssy Emőke munkába állásával. Bódiss Tamás Rigában vett részt egyházzenei napokon.